

STRATEGIPLAN FOR ET GODT OG TRYGT
SKOLEMILJØ VED

BÆRUM MONTESSORISKOLE

ÅR 2020-2021

INNHold

Mål og hensikt	4
Verdigrunnlag: Hvordan ønsker vi å ha det her?	5
Lowverk og rettigheter	7
Opplæringsloven og friskoleloven	7
FNs barnekonvensjon-	7
Montessoriverdier-	7
Elevenes rettigheter jmf. §9a	7
Skolens plikter jmf. §9a	7
Begreper og definisjoner	9
Trygt og godt skolemiljø	9
Hva er krenkende adferd?	9
Nulltoleranse	10
Skolens aktivitetsplikt	11
Ansvar	11
Elevens opplevelse	11
Forebyggende arbeid	11
Kompetanseutvikling og kommunikasjon	11
Holdningsskapende arbeid	11
Positiv skolekultur på bms	12
Faste rutiner og årshjul for arbeidet	14
Punkter som skal innarbeides i årshjulet for å fremme holdninger, kompetanse og fellesskap: .	14
Følge med	15
Faste rutiner for å følge med, kartlegge og avdekke	15
Gruppe 1 og 2	15
Gruppe 3	15
Andre råd og organer	15
Gripe inn	16
Varsle	16
Undersøke	16
Sette inn tiltak	17
Planlegge og følge opp undrsøkelser	17
Når skal man sette inn tiltak rettet mot enkletelever?	17
Tiltak når en elev på skolen ikke har det bra-aktivtetsplanen	18

Planen skal inneholde:.....	18
Rutine for håndtering av krenkelses og mobbing	18
Dokumentere	20
Ressurser	20
Referanser	20
Vedlegg.....	21
Lovtekst	21
Årshjul.....	24

MÅL OG HENSIKT

Hensikten med denne planen er å sikre at alle elever ved Bærum Montessoriskole opplever en skolehverdag som er preget av læring og trivsel, og dette forutsetter et trygt og godt skolemiljø i henhold til opplæringslovens bestemmelser om elevenes skolemiljø i §9A.

En skolehverdag som er preget av trygghet og trivsel er ikke bare en menneskerett og et krav i opplæringsloven, men også en helt nødvendig forutsetning for å ha det bra med seg selv og andre og kunne tilegne seg kunnskap. Våre elever skal ikke bli utsatt for krenkelser som mobbing, diskriminering, vold, rasisme eller utestenging på skolen eller skoleveien. Vi ønsker et skolemiljø som anerkjenner forskjeller og der vi gjør hverandre bedre.

Vi vet at positive sosiale relasjoner elevene imellom fører til trivsel og utvikling og er en svært viktig beskyttelsesfaktor i barn og unges liv. Når disse relasjonene blir negative, for eksempel ved at det foregår krenkelser i elevgruppen, vil de derimot utgjøre en stor risiko for psykiske vansker, redusert læringsutbytte og et negativt utviklingsløp.

På Bærum Montessoriskole skal det arbeides kontinuerlig, langvarig og systematisk med elevenes skolemiljø. Vi ønsker å være en skole der alle ansatte, elever og foresatte skal samarbeide om å motvirke mobbing og antisosial adferd. Når barna opplever at voksne, både på skolen og hjemme, setter de samme grensene for mobbing og uønsket adferd, vil det i seg selv virke forebyggende.

Opplæringslovens § 9a gjelder både situasjoner der krenkende ord eller handlinger kommer fra medelever og der de kommer fra personalet og skolens ledelse. Det er elevens subjektive opplevelse av å bli krenket som er utgangspunktet for håndtering av opplæringsloven 9a.

Det overordnede målet med arbeidet med skolemiljøet på BMS er:

Alle elever ved BMS skal ha en trygg og god skolehverdag der de kan lære og utvikle seg i takt med sine forutsetninger og behov.

Bærum Montessoriskole er et felleskap som består av barn, lærere og foreldre der:

- Alle er avhengige av hverandre.
- Alle er viktige.
- Alle har lik verdi.
- Alle har en betydningsfull rolle.

Vi liker å sammenligne skolen vår med et økosystem der det er stor avhengighet og gjensidig påvirkning mellom de ulike organismene og mellom organismene og miljøet innen det samme økosystemet.

Utviklingen av et trygt og godt skolemiljø i vår pedagogikk kan sees i sammenheng med utviklingen av et felleskap. Vi vet at den faglige utviklingen skjer i et klasserom der det er nok tid til å etablere et samfunn hvor alle føler seg trygge, og har et forutsigbart balansert system med ansvar og frihet å forholde seg til.

Ansvar og frihet er det pedagogikken vår er basert på. Frihet kommer alltid med et ansvar, og evnen til å vise ansvar må være til stede før man kan nyte full frihet. Det finnes ingen betingelsesløs frihet, med mindre man lever for seg selv på et øde sted og er fullstendig selvhjulpen. I alle andre livssituasjoner må vi ta ansvar for å tilpasse oss omstendighetene og behovene til de som er rundt oss. Når dette ansvaret utvikles fra ung alder av, allerede når barna begynner å gå og agere med større selvstendighet, så blir det en naturlig del av livet.

Passende ansvar, som svarer til forutsetningene, er ingen byrde, men en glede som gjør livet mer behagelig for alle.

Vårt forberedte miljø, som utgjør skolen og klasserommene, synliggjør konsekvensene av dårlige valg i trygge omgivelser og gir barnet rikelig med anledning til å rette opp «feilene».

Når barnet ennå ikke har utviklet evnen til å ta ansvar og vise selvdisiplin, må den voksne gripe inn og veilede, avlede eller avbryte, fordi vi har ansvar for at alle i gruppen har det bra og kan utvikle seg i frihet.

En annen grunnleggende faktor for utviklingen av et godt skolemiljø på BMS er aldersblandingen. I løpet av de tre årene eleven er i gruppen får han eller hun oppleve flere sosiale roller. De eldste hjelper de yngste, og får være rollemodeller for resten av gruppen. Vi jobber for å etablere en kultur basert på arbeid, samarbeid og ikke konkurranse. Alle jobber utfra egne nivåer og forutsetninger, noe som gjør at elevene ikke har samme utgangspunkt for sammenligningsgrunnlag. Barn lærer at de er på skolen for å jobbe hardt og for å gjøre sitt beste hver dag. De lærer også at de alle har styrker og at alle har noe viktig å bidra med for felleskapet.

I et montessoriklasserom er det mange forskjellige mennesker og mellom menneskene utvikler det seg relasjoner. Vårt mål er å utvikle et miljø der hver person er betydningsfull, verdifull og får oppmerksomhet og anerkjennelse. Læreren er sentral i denne prosessen og er av stor betydning. Læreren er rollemodellen. Det læreren gjør, er å danne relasjoner som skaper tillit og som gir eleven følelsen av å være betydningsfull og verdifull. Læreren setter an tonen i fellesskapet, veileder barn i deres sosiale interaksjoner i hverdagen ved hjelp av observasjon. Regelmessige samtaler med elever

og temaer rundt ansvar og frihet foretatt i samlinger gir ytterligere muligheter til å støtte et sunt læringsmiljø.

Vårt barnesyn oppsummert:

- Alle barn er gode.
- Dårlige valg er adskilt fra gode barn.
- Det er greit å gjøre feil! Vi bruker feilene våre til å lære faglig og sosialt.
- Selv om du strever, endrer det likevel aldri min høye oppfatning av deg.
- Hver dag er en ny dag. Jeg vil aldri gi deg opp.

"What is social life if not the solving of social problems, behaving properly and pursuing aims acceptable to all? [It is not] sitting side by side and hearing someone else talk..."

– Dr. Maria Montessori, page 225, *The Absorbent Mind*

OPPLÆRINGSLOVEN OG FRISKOLELOVEN

Elevenes rettigheter er nedfelt i opplæringslovens §9-A. Friskoler er forpliktet til å følge denne delen av opplæringsloven jmf. Friskoleloven §2-4

FNS BARNEKONVENSJON-

I FNs barnekonvensjon artikkel 3 og 12 står det at alle barn har rett til å si sin mening og bli hørt og at det skal tas hensyn til hva som er barnets beste.

MONTESSORIVERDIER-

«Children are human beings to whom respect is due, superior to us by reason of their innocence and of the greater possibilities of their future. » (Dr. Montessori's Own Handbook)

«The adolescent must never be treated as a child, for that is a stage of life that he has surpassed. It is better to treat an adolescent as if he had greater value than he actually shows than as if he had less and let him feel that his merits and self-respect are disregarded. » (From Childhood to Adolescence)

ELEVENES RETTIGHETER JMF. §9A

- Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.
- Alle involverte elever har rett til å bli hørt.
- Elever som ikke har det trygt og godt har rett til at det blir laget en skriftlig plan med tiltak.
- Elever og foresatte kan melde skolen til fylkesmannen dersom de mener skolen ikke gjør nok for å sikre at eleven får det trygt og godt på skolen

SKOLENS PLIKTER JMF. §9A

- Skolen skal sikre at alle ansatte er kjent med lovverket.
- Skolen skal informere elevene og foresatte om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til fylkesmannen.
- Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.
- Skolen skal jobbe kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljø og sikkerhet for elevene.
- Skolen skal oppfylle aktivitetsplikten jmf. §9A-4.
 - Alle ansatte skal følge med, gripe inn mot og varsle skoleledelsen om krenking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.
 - Ved mistanke om at elever ikke har det trygt og godt skal saken undersøkes.
- Skolen skal sette inn tiltak når elever ikke har det trygt og godt på skolen.
- Skolen skal legge til rette for at elevene blir hørt.
- Når elever ikke har det trygt og godt på skolen skal skolen lage en plan og dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten.

- Skoleeier (styret) skal varsles når der er mistanke eller kjennskap til at en ansatt ved skolen har utsatt en elev for krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering.
- Skolen skal varsle elever og foresatte dersom de blir kjent med noe ved skolemiljøet som kan skade elevenes helse.
- Skolen skal sikre et godt fysisk miljø for elevene.
- Skolen skal ha et ordensreglement som er gjort kjent for elever og foresatte.

«An education capable of saving humanity is no small undertaking; it involves the spiritual development of man, the enhancement of his value as an individual, and the preparation of young people to understand the times in which they live. » (Education and Peace)

BEGREPER OG DEFINISJONER

TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ

Skolen skal sørge for at alle elevene har det trygt og godt på skolen.

At skolemiljøet skal være trygt betyr blant annet at elevene ikke skal komme til skade og at elevene skal føle at skolen er et trygt sted å være. Trygghet handler også om å vite at skolen tar tak hvis noe skjer.

Krenkende adferd tolereres ikke, og alle skal få hjelp til å utvikle sin sosiale kompetanse. Alle elever skal ha et skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og ingen skal utsettes for ubehag som hindrer dette.

Alle voksne som jobber på skolen skal følge med på at elevene har det bra. Hvis en voksen vet om – eller tror – at en elev blir mobbet, plaget, eller på andre måter ikke har det bra, skal hun eller han alltid:

- gripe inn og stoppe krenkelsen med en gang, hvis det er mulig
- si ifra til nærmeste leder
- undersøke det som har skjedd

Det ble, 1. august 2017, vedtatt et nytt regelverk om skolemiljø og mobbing. Loven skal sikre nulltoleranse mot krenkelser og mobbing, og sørge for at elevene har det trygt og godt på skolen.

HVA ER KRENKENDE ADFERD?

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for negativ atferd som rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandlinger eller gjentatte hendelser, og det kan forekomme direkte, skjult og digitalt.

Ord eller handlinger som i utgangspunktet ikke er ment å være krenkende, vil likevel kunne oppfattes slik. Ulike aldersgrupper og sosiale og kulturelle grupper vil ha forskjellige normer for atferd. Et utsagn eller en handling som er akseptabel innad i gruppen, vil kunne virke krenkende eller skremmende for elever utenfor denne. Her kan det være en utfordring å finne balansen mellom humor og krenkelser.

Det er den enkelte elevs subjektive opplevelse av å bli krenket som er utgangspunktet for skolens aktivitetsplikt.

Begrepet krenkelser skal tolkes vidt. Det kan omfatte direkte handlinger og verbale uttrykk rettet mot eleven, men også indirekte krenkelser som utestenging, isolasjon og baksnakking.

Det er samtidig ikke slik at enhver kritisk ytring eller uenighet mellom elever er ment å omfattes av nulltoleransen for krenkelser. Det er en del av skolens samfunnsmandat å lære elevene å tenke kritisk, og til å kunne akseptere og respektere ulike meninger og overbevisninger.

Negativ eller ondsinnet adferd: innebærer blant annet trakassering, baksnakking, ignorering, negative blikk, seksualisert språkbruk, kommentarer om utseende m.m.

Utestengning: innebærer at noen blir holdt utenfor i lek og samvær og sosiale sammenkomster.

Uthenging: innebærer krenkende ord og negativ omtale på internett, sosiale medier og i skoletiden.

Vold: innebærer at noen bruker fysisk eller psykisk makt, eller trusler om dette.

Rasisme: innebærer at noen blir utsatt for diskriminerende og hatefulle ytringer på grunn av hudfarge, nasjonalitet, etnisitet, religion, leveform eller orientering.

Diskriminering (forskjellsbehandling): innebærer at en person blir særbehandlet eller behandlet på særskilt vis på grunn av gruppetilhørighet eller andre faste personlige egenskaper som etnisk eller religiøs tilhørighet, seksuell orientering, alder, funksjonsevne eller kjønn.

Mobbing: innebærer gjentatt krenkende adferd over tid fra en eller flere personer rettet mot en annen.

Kilde: Tatt utgangspunkt i Utdanningsdirektoratets definisjoner.

Figur 1 Bærum kommune, 2017

NULLTOLERANSE

Skolene skal ha nulltoleranse mot krenkelsers. Eksemplene som nevnes i loven er mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men skolene skal ha nulltoleranse også for mindre alvorlige krenkelsers. Verken direkte handlinger som for eksempel hatytringer, eller mer indirekte krenkelsers, som utestenging, isolering og baksnakking skal tolereres. (Udir, 2017).

SKOLENS AKTIVITETSPLIKT

Skolens aktivitetsplikt er delt i fem handlingsplikter. Alle som arbeider på skolen har:

- plikt til å følge med
- plikt til å gripe inn i akutte situasjoner
- plikt til å varsle skoleledelsen hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- plikt til å undersøke saken ved mistanke
- plikt til å sette inn egnede tiltak som sørger for at eleven får et trygt og godt skolemiljø

ANSVAR

Rektor har det overordnede ansvaret for at det blir laget en plan og satt inn tiltak for at eleven igjen får det trygt og godt på skolen. Skolen skal ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger.

ELEVENS OPPLEVELSE

Eleven har en individuell rett til et trygt og godt skolemiljø, og det er elevens egen subjektive oppfatning som avgjør om skolemiljøet er trygt og godt jf. oppl. § 9 A-2. Skolen har en plikt til å handle i henhold til aktivitetsplikten, slik at elevens rett blir oppfylt.

FOREBYGGENDE ARBEID

KOMPETANSEUTVIKLING OG KOMMUNIKASJON

- Skolens ledelse skal hvert år oppdatere seg på lovverket knyttet til elevens skolemiljø.
- Skolens ledelse skal hvert år oppdatere seg på nyere forskning knyttet til elevenes skolemiljø.
- Skolens ledelse skal hvert år kartlegge og vurdere behovet for kompetanseutvikling blant skolens ansatte.
- Skolens plan for et trygt og godt skolemiljø skal gjøres kjent for foresatte, elever og ansatte i begynnelsen av hvert nye skoleår.

HOLDNINGSSKAPENDE ARBEID

Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremme et godt psykososialt miljø der den enkelte elev kan oppleve å ha det trygt og godt på skolen.

Det er flere miljømessige faktorer i skolen som har innflytelse på elevenes sosiale og faglige læring samt elevenes generelle situasjon i skolehverdagen. Disse faktorene er i hovedsak relatert til vennskap og deltagelse i sosiale og faglige fellesskap, relasjoner til medelever og lærere, klasseledelse, normer og regler, verdier, forventninger til læring og det fysiske miljøet i skolen. Samlet kan dette også omtales som elevenes arbeidsmiljø.

Voksne på skolen har et stort ansvar for å lede gruppene som en sosial enhet der det fremmes positiv atferd og positive relasjoner blant elevene. Foreldrene har også et ansvar for å fremme et godt psykososialt miljø på skolen.

POSITIV SKOLEKULTUR PÅ BMS

For å fremme en positiv skolekultur på BMS vil vi tilrettelegge for og fremme følgende:

ANSATTE

- sikre at ansatte praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø
- utøve god klasseledelse i gruppen som fremmer et generelt positivt, støttende og produktivt klima blant elevene. Forventningene til elevene er tydelige, samtidig som at de har høy grad av medvirkning. Den voksne er en rollemodell for elevene.
- arbeide aktivt for å skape gode relasjoner mellom barn og voksne der voksne viser både emosjonell og faglig støtte til hver og én. Ha regelmessige elevsamtaler.
- tydeliggjøre regler og verdier på skolen ved å konstant arbeide med harmoni og høflighetsøvelsene og dydene. Det vil si at det i skolehverdagen legges vekt på:
 - positiv atferd
 - empati
 - respekt
 - å gjenkjenne egne og andres følelser
 - regulering av impulser
 - å ta ansvar for egne handlinger
 - samarbeidsevner
- sosial problemløsning, det vil si ta andres perspektiv og se seg selv i samspill med andre
- å kunne se muligheter som finnes og hvordan man kan løse vanskelige situasjoner
- ha elev- og foreldremedvirkning gjennom elevrådet og FAU
- dyrke et godt samarbeid mellom skole og hjem, hvor de samme verdier og forventningene stilles til barnet. Terskelen for å ta kontakt er lav.
- ha tett samarbeid med PPT, BUP og skolehelsetjenesten
- skape trygghet hos hver og en elev, prioritere og verdsette de små øyeblikkene
- praktisere nulltoleranse mot krenkende atferd

ELEVEN

- bidra til felleskapet som skolen utgjør
- ta aktivt standpunkt mot krenkende adferd
- vise mot til å si ifra til en voksen
- tørre å være seg selv og stå for egne meninger
- være en god medelev og ta vare på andre
- Inkludere andre i lek og sosiale sammenhenger
- ta spesielt godt imot nye elever
- følge skolens ordensreglement

FORESATTE

- være gode rollemodeller for barna
- støtte opp om holdningene og verdiene skolen fremmer
- gi barna en tenkemåte som gjør at de tror at det går bra, uansett motstand de møter. Gi dem støtten de trenger for å lære dem hva de selv kan gjøre for å snu en vanskelig situasjon.
- sette i gang og delta på fellesarrangementer
- følge med og veilede barna ved bruk av sosiale medier
- ha en positiv holdning til skolen og snakke godt om andre barn, uansett hva som har skjedd
- jobbe aktivt for å styrke barnas sosiale kompetanse
- heie på alle barna på BMS, i tillegg til sitt eget
- handle på vegne av hele fellesskapet på BMS

SLIK KAN DU BIDRA

Som forelder er du den viktigste ressursen for ditt barns læring og utvikling. Du kan også være en viktig ressurs for andre barn:

- ✓ Hils på alle du møter på skolen
- ✓ Snakk positivt om andres barn og andre foreldre
- ✓ Gjør en innsats for å bli kjent med voksne og barn på skolen
- ✓ Følg opp det som blir bestemt
- ✓ Engasjer deg i å skape et godt miljø
- ✓ Vær opptatt av at alle er med
- ✓ Skap rom for å heie på flere barn enn ditt eget

Figur 2 Bærum kommune, 2017

FASTE RUTINER OG ÅRSJUL FOR ARBEIDET

Skolens forebyggende og holdningskapende arbeid med elevenes skolemiljø skal rette seg mot elever, foresatte og ansatte for å tilrettelegge for utviklingen av BMS sine verdier og handlingsmønstre.

Det skal utarbeides et årshjul, se vedlegg, hvert år for det systematisk arbeidet med elevenes skolemiljø. Årshjulet skal inneholde aktiviteter som fremmer holdninger, kompetanse, fellesskap, samt planlagte kartlegginger og evalueringer.

PUNKTER SOM SKAL INNARBEIDES I ÅRSJULET FOR Å FREMME HOLDNINGER, KOMPETANSE OG FELLESSKAP:

ELEVER

- årshjul for å jobbe med dyder, etikk, moral
- bevisstgjøring rundt roller, inkludering, krenkelser
- kjenne igjen og melde fra om krenkelser
- ha ekstra fokus på inkludering og fellesskap i august, vedlikeholdes hele året
- arbeide med åpenhet og rom for forskjellighet
- arbeide med sosial og emosjonell kompetanse
- sosiale arrangementer

ANSATTE

- videreutvikle klasselederrollen i tråd med Montessoris verdier
- utvikle relasjonskompetanse
- vedlikeholde at alle reagerer på 100% av forekomster av negativ kommunikasjon mellom elever
- bevissthet rundt å anerkjenne og verdsette elever som faller utenfor
- bevissthet rundt å snakke positivt og konstruktivt om elever og familier
- vurdere grupperinger og rutiner som gir elever ansvar
- kjenne igjen og stoppe krenkelser

FORELDRE

- snakke positivt og med respekt om andre mennesker (elever, ansatte, foreldre, folk på tv osv.)
- jobbe med bevissthet rundt å inkludere alle på arrangementer
- snakke med egne barn om raushet og rom for forskjellighet
- gode holdninger og utvikling av fellesskap rundt skolen
- Å ville alle vel, heie på alle barn- ikke bare sitt eget
- delta og bidra på sosiale arrangementer

FØLGE MED

Skolen skal kontinuerlig følge med individuelt på elever gjennom tilstedeværelse, elevsamtaler og tilgjengelighet. Skolen skal også jobbe systematisk for å kartlegge elevenes skolemiljø og med å avdekke skult mobbing og krenkende atferd.

FASTE RUTINER FOR Å FØLGE MED, KARTLEGGE OG AVDEKKE

GRUPPE 1 OG 2

- Det skal alltid foreligge inspeksjonsplaner for elevenes utetid og lærere på inspeksjon går med refleksvester for å være synlige.
- Lærerne gjennomfører en relasjonskartlegging to ganger i året, i forkant av gjennomføringen av Spekter.
- Lærerne skal gjennomføre Spekter- undersøkelsen (eller tilsvarende tilpasset trinnet) to ganger i året i samarbeid med rektor.
- Lærerne på barneskolen skal gjennomføre ukentlige elevsamtaler som inkluderer spørsmålet: hvordan har jeg det på skolen?
- Lærerne skal ta opp elevens skolemiljø to ganger i året på elevsamtaler og i utviklingssamtaler med foresatte
- Lærerne gjennomfører jevnlig observasjoner av det psykososiale miljøet i klasserommet og i utetiden
- Elevenes skolemiljø er tema på teammøter

GRUPPE 3

- Det skal alltid være forsvarlig oppdekning av lærere i pauser og overganger.
- Lærerne gjennomfører en relasjonskartlegging to ganger i året, i forkant av gjennomføringen av Spekter.
- Lærerne skal gjennomfører Spekter- undersøkelsen to ganger i året i samarbeid med rektor.
- Rektor gjennomfører Elevundersøkelsen (Udir) på alle trinn to ganger i året.
- Lærerne skal ta opp elevens skolemiljø to ganger i året på elevsamtaler og i utviklingssamtaler med foresatte
- Lærerne gjennomfører jevnlig observasjoner av det psykososiale miljøet i klasserommet og i utetiden
- Elevenes skolemiljø er tema på teammøter

ANDRE RÅD OG ORGANER

- Elevrådet tar opp trivsel, skolemiljø, mobbing og krenkelser minst to ganger i året
- FAU tar opp trivsel, skolemiljø, mobbing og krenkelser minst to ganger i året
- Trivsel, mobbing, skolemiljø og krenkelser tas opp i personalgruppen på fellesmøter minst to ganger i året

GRYPE INN

Dersom ansatte ved skolen får kjennskap til, overhører eller observerer fysiske krenkelser (slåsskamper, vold), hatytringer, eller indirekte krenkelser (utestenging, baksnakking mm.) skal den ansatte gripe inn umiddelbart og stoppe situasjonen.

Plikten til å gripe inn er begrenset til inngrep som er mulige å gjennomføre. Det betyr at ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen, med mindre det er nødrett eller nødverge (Udir, 2017).

Dette gjelder alle som arbeider ved en skole, og rektor er ansvarlig for å informere om plikten til å gripe inn.

- Skjemaer for innleid arbeidskraft, vikarer og observatører skal inneholde et sjekkpunkt for at informasjon om aktivitetsplikten og plikten til å gripe inn er gitt.

VARSLER

- Funn gjort gjennom samtaler, observasjoner og undersøkelser skal rapporteres til rektor.
- Terskelen for å melde fra om en bekymring skal være lav. Eleven, foreldre eller voksne på skolen kan melde om bekymring. Bekymringen kan meldes enten til kontaktlærer eller skolens ledelse. Foresatte oppfordres til å bruke meldeskjemaet som finnes på skolens ITL.
- Elever eller foresatte som melder om bekymringer med tanke på skolemiljøet skal oppleve å bli tatt på alvor og få en tilbakemelding på de undersøkelsene som settes i gang innen en uke.
- Dersom noen får kjennskap til at en ansatt utsetter elever for krenkelser, skal rektor umiddelbart varsles. Rektor skal deretter varsle skoleeier v/styreleder.
- Dersom foresatte eller ansatte får kjennskap til at noen i skolens ledelse krenker en elev, skal han/hun umiddelbart varsle skoleeier v/styreleder.
- Rektor har ansvar for å følge opp alle varsler med videre undersøkelser.

UNDERSØKE

- Varsler fra elever, ansatte og foresatte skal alltid følges opp med videre undersøkelser.
- Funn fra samtaler, observasjoner og undersøkelser som leder til mistanke om at elever ikke har det trygt og godt på skolen skal alltid følges opp med videre undersøkelser.
- Skolen skal undersøke elevens opplevelse av skolemiljøet, ikke fremskaffe bevis for om det pågår mobbing eller ikke.
- Involverte elever skal bli hørt når en sak undersøkes.
- Undersøkelsene må tilpasses hver enkelt sak, men kan for eksempel bestå av samtaler, observasjoner eller andre undersøkelser.

SETTE INN TILTAK

PLANLEGGE OG FØLGE OPP UNDRSØKELSER

Når det konkluderes med at funn fra undersøkelser, samtaler eller observasjoner viser behov for tiltak for å bedre elevenes skolemiljø skal det følges opp med en aktivitetsplan.

Hver gruppe/ledelsen utarbeider skriftlige tiltaksplaner med mål, aktivitet, ansvarlig, frist og evaluering av tiltaket. For eksempel slik:

Hva skal forbedres?	Hvordan skal vi forbedre det?	Hvem er ansvarlig?	Når skal det gjøres?	Når skal det evalueres?	Evaluering (evt behov for nytt eller videreført tiltak)

NÅR SKAL MAN SETTE INN TILTAK RETTET MOT ENKLETELEVER?

Alle, både elever og foreldre, skal oppleve å bli tatt på alvor når en bekymring er meldt. Elever som har opplevd å bli utsatt for eller selv har utsatt andre for krenkelser, skal vite at de blir fulgt opp av skolen også etter at den krenkende atferden er avsluttet.

Det er elevens egen opplevelse av at han eller hun ikke har et trygt og godt skolemiljø som utløser tiltaksplikten. Det er skolens ansvar å fange opp at elevene sier ifra om at de ikke har det bra på skolen. Skolen skal ikke bagatellisere elevenes opplevelse av sitt eget skolemiljø. Skolen skal aldri avvise eller underkjenne en elevs opplevelse av utrygghet eller mistriivsel på skolen. Skolen skal ikke stille strenge krav til hva det innebærer å si fra, eller til at elevene skal bruke de rette begrepene. Det er nok at noen forteller muntlig at de ikke har det bra på skolen eller at de utsettes for noe de opplever som vanskelig.

Skolens tiltaksplikt går lenger enn å kun ta tak i situasjoner der elevene selv sier fra og ber om hjelp. Tiltaksplikten kan for eksempel utløses av undersøkelser skolen har utført eller av at noen observerer at en elev ikke har det trygt og godt.

Det er en del av skolens faglige vurdering å ta stilling til hvilke tiltak som er egnet, også der eleven er motvillig. **Skolen er uansett forpliktet til å vurdere barnets beste, og det kan i noen tilfeller være barnets beste å sette inn tiltak selv om eleven ikke ønsker dette selv.** Husk også i denne sammenhengen at skolen aktivt skal ta rede på hva eleven mener og høre hva han/hun har å si.

Udir, 2017

TILTAK NÅR EN ELEV PÅ SKOLEN IKKE HAR DET BRA-AKTIVTETSPLANEN

Når det er avdekket at en elev er utsatt for krenkende ord og/eller handlinger over tid, skal skolen lage en plan for tiltak som skal hindre at krenkelsene fortsetter.

PLANEN SKAL INNEHOLDE:

- hvilket problem tiltakene skal løse
- hvilke tiltak som er planlagt
- når tiltakene skal gjennomføres
- hvem som er ansvarlige for å gjennomføre tiltakene
- når tiltakene skal evalueres

Skolen har en egen mal som skal brukes.

Foresatte orienteres skriftlig om planen.

Alle saker som utløser en aktivitetsplan skal registreres i skolens system.

Skolen rapporterer årlig til styret antall saker som er meldt og hvordan tiltak har fungert.

RUTINE FOR HÅNDTERING AV KRENKELSER OG MOBBING

Fase	Oppgave	Ansvar	Dokumentasjon	Tid
Bekymring	Bekymring/henvendelse knyttet til en elevs skolemiljø	Rektor/ kontaktlærer/ hovedlærer	Referat	Ved kjennskap/mistanke
Undersøkelse	Rektor undersøker saken og igangsetter observasjon	Rektor/ kontaktlærer/ hovedlærer	Referat	Umiddelbart
	Samtaler med eleven som blir krenket/mobbet Målet med samtalen er å gi støtte og å få informasjon. Du skal sikre at elevens subjektive opplevelse kommer fram (jf. Barnekonvensjonen). Understrek at det er ditt ansvar at barnet ikke har det bra og at du ikke vil gi deg før saken er løst. Gjør avtale om oppfølging.	Rektor/ kontaktlærer/ hovedlærer	Referat	Umiddelbart

	Samtaler med foresatte til eleven som blir krenket/mobbet (samme dag som eleven) Gi informasjon om at skolen iverksetter undersøkelser og observasjon knyttet til elevens skolemiljø og at dere vil samarbeide om tiltak. Send ut «Melding om mottatt bekymring for skolemiljøet». Gjør avtale om oppfølging.	Rektor/ kontaktlærer/ hovedlærer	Referat	Snarest mulig
	Samtaler med eleven(e) som krenker/mobber Målet med samtalen er å formidle at atferden skal stoppe umiddelbart og å høre krenkerens versjon. Er det flere krenkere, snakk med dem i rask rekkefølge (en om gangen), slik at de ikke har anledning til å snakke sammen. Gjør avtale om oppfølging.	Rektor/ kontaktlærer/ hovedlærer	Referat	Snarest mulig
	Samtaler med foresatte til eleven(e) som krenker/mobber (samme dag som eleven) Gi informasjon om at skolen iverksetter undersøkelser og observasjon knyttet til elevens skolemiljø og at dere vil samarbeide om tiltak. Gjør avtale om oppfølging.	Rektor/ kontaktlærer/ hovedlærer	Referat	Snarest mulig
	Undersøkelser fortsetter	Rektor/ kontaktlærer/ hovedlærer	Observasjoner/ elevsamtaler	Løpende
Utforming av tiltak	Rektor og kontaktlærer vurderer behov for videre avdekking. Starter å utarbeide tiltaksplan.		Referat til utkast til tiltaksplan	Snarest
	Møte foresatte og evt elever I møtet skal foresatte (og evt eleven) få si sin mening om tiltakene som skal iverksettes.		Referat	Snarest

Iverksette tiltak	Iverksette tiltak	Rektor/ Kontaktlærer/ hovedlærer	Fylle ut tiltaksplanen løpende	Snarest
	Jevnlige samtaler med involverte elever			Snarest
Evaluere tiltak	Møte med foreldre I møtet skal tiltaksplanen evalueres. Videre oppfølging avtales	Rektor/ Kontaktlærer/ hovedlærer	Referat	Snarest
Følge opp	Oppfølging etter at den negative atferden har opphørt	Rektor	Referat	Snarest
Lukke saken	Foreldrene, rektor og kontaktlærer/ hovedlærer for å lukke saken	Rektor	Lukkebrev	Når alt er avsluttet

DOKUMENTERE

Skolen må dokumentere skriftlig hva de gjør for å sørge for at elever har det trygt og godt på skolen. Dokumentasjonen skal sikre at:

- elever og foreldre får et bevis på at skolen tar saken deres seriøst og at de forplikter seg til å hjelpe eleven
- fylkesmannen raskt kan få oversikt hvis saken meldes dit
- at saken er tilstrekkelig belyst ved eventuelle tilsyn, erstatningssaker eller straffesaker

Skolen har to dokumentasjonsplikter

1. dokumentere hvilke tiltak de planlegger å gjennomføre - gjennom en aktivitetsplan
2. dokumentere hva de har gjort for å følge opp delpliktene i hver enkelt sak, det vil si følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak

RESSURSER

<https://www.udir.no/regelverkstolkninger/opplaring/Laringsmiljo/Udir-4-2014-Systemrettet-arbeid-etter-opplaringsloven-kapittel-9a/1Systematisk-arbeid--internkontroll-etter--9a-4/>

REFERANSER

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/mobbing/hva-er-mobbing/>

LOVTEKST

Friskoleloven:**§ 2-4. Krav til skoleanlegg og skolemiljø**

Skoleanlegga må vere godkjende av departementet. Anlegga må liggje samla.

Opplæringslova kapittel 9 A om elevane sitt skolemiljø gjeld også for skolar godkjende etter lova her, med unntak av §§ 9 A-10 og 9 A-11. Departementet er klageinstans for vedtak etter § 9 A-7 om det fysiske skolemiljøet.

Opplæringsloven:**§ 9 A-1. VERKEOMRÅDE FOR KAPITLET**

Kapitlet her gjeld for elevar i grunnskolen og den vidaregåande skolen. Kapitlet gjeld òg for elevar som deltek i leksehjelpordningar og i skolefritidsordningar, med unntak av §§ 9 A-10 og 9 A-11.

§ 9 A-2. RETTEN TIL EIT TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. NULLTOLERANSE OG SYSTEMATISK ARBEID

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. AKTIVITETSPLIKT FOR Å SIKRE AT ELEVAR HAR EIT TRYGT OG GODT PSYKOSOSIALT SKOLEMILJØ

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A-5. SKJERPA AKTIVITETSPLIKT DERSOM EIN SOM ARBEIDER PÅ SKOLEN, KRENKJER EIN ELEV

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

§ 9 A-6. FYLKESMANNEN SI HANDHEVING AV AKTIVITETSPLIKTA I ENKELTSAKER

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med

mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.

Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som Fylkesmannen meiner må til for å greie ut saka. Fylkesmannen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i Fylkesmannen si saksbehandling.

Kjem Fylkesmannen til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan Fylkesmannen vedta kva skolen skal gjere for å sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og Fylkesmannen skal følgje opp saka. Fylkesmannen kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf. § 8-1 fjerde ledd.

Avgjerda til Fylkesmannen er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningsloven. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

§ 9 A-7.DET FYSISKE MILJØET

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.

Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndighetene til kvar tid tilrår. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane.

Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Dersom ein elev eller forelder eller eit av råda eller utvala ved skolen der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak.

§ 9 A-8.ELEVDELTAING I ARBEIDET MED SKOLEMILJØET

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Elevrådet kan oppnemne representantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljøsaker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet. Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjømte oppgåvene og fritak frå undervisninga.

§ 9 A-9.INFORMASJONSPLIKT OG RETT TIL Å UTTALE SEG

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

(9A-10 og 9A-11 gjelder ikke friskoler)

§ 9 A-12.TVANGSMULKT

For å sikre gjennomføringa av vedtak etter § 9 A-6 fjerde ledd kan Fylkesmannen og klageinstansen fastsetje tvangsmulkt for skoleeigaren. Avgjerd om tvangsmulkt kan gjerast samtidig med vedtak etter § 9 A-6 fjerde ledd eller seinare.

Ei avgjerd om tvangsmulkt får verknad når skoleeigaren ikkje held fristen for gjennomføring av vedtaket etter § 9 A-6 fjerde ledd, og mulkta går inntil vedtaket er oppfylt. Ei avgjerd om tvangsmulkt får ikkje verknad dersom det blir uråd å rette seg etter vedtaket og den ansvarlege ikkje kan noko for dette.

Avgjerda om tvangsmulkt skal behandlast i samsvar med reglane i forvaltningsloven kapittel IV og V.

Skoleeigaren har ikkje klagerett.

Mulkta går til statskassa. I særlege tilfelle kan tvangsmulkta reduserast eller falle bort.

Departementet kan gi forskrift om kva slags tvangsmulkt som kan nyttast, og om kor stor mulkta skal vere.

§ 9 A-13.STRAFFANSVAR

Med bøter, fengsel i opp til 3 måneder eller begge delar blir den straffa som forsettleg eller aktaust, og alvorleg eller gjentekne gonger, bryt plikta etter § 9 A-4 første og andre ledd og § 9 A-5. Med bøter, fengsel i opp til 3 måneder eller begge delar blir rektoren straffa som forsettleg eller aktaust, og alvorleg eller gjentekne gonger, bryt plikta etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd.

Dersom § 9 A-4 første til fjerde ledd eller § 9 A-5 er brotne av nokon som handlar på vegner av skolen, kan skoleeigaren straffast, jf. straffeloven § 27.

Fristen for forelding av straffansvaret er 5 år.

§ 9 A-14.ERSTATNINGSANSVAR OG BEVISBYRDE

Reglane i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning kapittel 2 gjeld for saker om psykososialt skolemiljø etter reglane i dette kapitlet.

Dersom det i saker etter første ledd ligg føre tilhøve som gir grunn til å tru at skoleeigaren ikkje har følgd reglane i eller i medhald av kapittel 9 A om psykososialt skolemiljø, skal dette leggjast til grunn med mindre skoleeigaren gjer noko anna truleg.

§ 9 A-15.FORSKRIFT OM SKOLEMILJØET

Departementet kan gi forskrift om krav til skolemiljøet.

	Ledelse	Ansatte	Elever	Foreldre
August: Fokus: Bli kjent med hverandre og med skolens verdier. Skape trygghet.	Foreldremøte andre skoleuke (gruppevis). Informasjon om aktivitetsplikten til lærere og andre voksne som har et arbeidsforhold tilknyttet skolen	Gjennomgang av planene, begreper, regler og rutiner for å sikre felles forståelse av hva et godt psykososialt miljø er. Samkjøre gruppens plan med elevenes innspill. Dele dette med foreldregruppa. Arbeid med rutiner i utetiden. Hvem er jeg når jeg er ute? Gjennomgang av regelverk og §9a-rutiner ved mistanke om mobbing/krenkelser. Gruppene har gjennomgang av elevene, samkjører viktig informasjon, og lager "særskiltsårbarlister".	Fadderordning Arbeid på gruppenivå med å bli kjent med grunnverdiene på BMS. Kjenne igjen og forebygge krenkelser og mobbing. Arbeidsro, felles ansvar for det fysiske miljøet. Jobbe holdnings- skapende med inkludering og raushet for forskjellighet. Gjennomgang av regelverk og §9a-rutiner ved mistanke om mobbing/krenkelser. Elevene lager felles grupperegler. (Hvordan vil vi ha det i gruppa, hvordan får vi det sånn? Hva gjør vi om reglene vi blir enige om ikke blir fulgt opp? Hva skal de voksne	Foreldremøter, gruppevis: Presentere skolens og elevenes grunnverdiene og regler. Hvilken rolle har jeg som foreldre på skolen? Hvordan påvirker jeg miljøet? Gjennomgang av regelverk og §9a-rutiner ved mistanke om mobbing/krenkelser.

			gjøre når noe ikke er greit? Valg av elevrådsrepresentanter og trivselsledere (gr 2)	
September Fokustema: Inkludering, forskjellighet, fellesskap		Gjennomføre bli-kjent- tur/dag. Teamøstetema: hvordan legge til rette for inkludering og bygging av fellesskap Etablere et rettferdig system av regler og rutiner med elevene Skape trygghet ved å snakke om menneskers forskjeller. Relasjonskartlegging lærer-elev Gjennomføring av Spekterundersøkelsen	Holdnings- skapende arbeid rettet mot elever om inkludering og fellesskap.	Fau lager årshjul for aktiviteter. FAU igangsetter vennegrupper. Familiedagen for hele skolen.
Oktober Fokustema: Inkludering, forskjellighet, fellesskap		Evaluere skolemiljøet (hver gruppe har sin plan for hvordan dette gjøres). Følge opp resultater med tiltak.	Dele resultater og hente innspill til tiltak fra elever og elevrådet.	Dele resultater og tiltaksplaner. Dugnad med foreldre og elever
November «Morrovenber»	Ledelsen finner små enkle tiltak for å løfte de ansatte 😊 Medarbeider- samtaler	Gruppene finner små, enkle tiltak for å løfte november stemningen 😊 Elevsamtaler Utviklings- samtaler	Hvordan gjøre andres dag bedre?	Materiell dugnad: Skape tilhørighets- følelse til skolen Temakveld for foreldre: Tema

	Oppfriskningsrunde på roller og holdninger.	Oppfriskningsrunde på roller og holdninger.	Julemesse	blir valgt etter behov. Utviklings-samtaler Julemesse
Desember Tema: Raushet og nestekjærlighet	Adventskalender ?	Refleksjon og evaluering av halvåret.	Adventskalender (hemmelig nisse!)	Juleavslutningen gruppevis
Januar Tema: Nytt år, nye muligheter		Relasjonskartlegging lærer-elev Gjennomføring av Spekterundersøkelsen		Gruppevise foreldremøter med skolemiljø på agendaen
Februar	Ledelsen oppdaterer seg på forskning innen arbeid med psykososialt miljø			
Mars Tema: Nettvett, sosiale medier, digital hverdag.	Fellesmøte: Oppfriskningsrunde på våre verdier, roller og holdninger.	Evaluere skolemiljøet (hver gruppe har sin plan for hvordan dette gjøres). Følge opp resultater med tiltak. Oppfriskningsrunde på roller og holdninger.	Dele resultater og få innspill til tiltak.	Dele resultater og tiltak. Temakveld: Tema blir valgt etter behov
April			Påskeball (gr 2)	Materielldugnad
Mai				Dugnad med elever og foreldre 17. Mai
Juni				Sommeravslutningene

